

10. SINIF

COĞRAFYA

Soru Bankası

Konu Anlatım Videolu

Soru Çözüm Videolu

Stratejik Konu Özeti

Mikro Konu Testleri

Uygulama Testleri

Etkinlikler

Akıllı Tahtaya Uyumlu

Soru Sayısı: 914

Mustafa Topal

OKYANUS BASIM YAYIN TİCARET A.Ş.

Eski Turgut Özal Caddesi No: 22/101 34490 Başakşehir / İstanbul

Tel: (0212) 572 20 00

Fax: (0212) 572 19 49

okyanusokulkitap.com

www.akilliogretim.com

Akademik Yönetmen

Mehmet Şirin Bulut

Yayın Editörü

Yasemin Güloğlu

Ders Editörü

Mustafa Erdal Akman

Konu Anlatım Videoları : **Ferhat Kaya**

Soru Çözüm Videoları : **Mustafa Topal**

Dizgi ve Grafik

Okyanus Yayıncılık Dizgi Servisi (M. K.)

Kapak Tasarım

Türk Mutfağı

Baskı Cilt

Acar Matbaacılık Promosyon ve Yay.San.Tic.Ltd.Şti

Yayıncı Sertifika No : **27397**

Matbaa Sertifika No : **29507**

ISBN: **978-6057-83-219-1**

İstanbul

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Basım Yayın Ticaret Anonim Şirketine aittir. Kısmen de olsa alıntı yapılamaz, metin ve soruları aynen veya değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Ön Söz

Neden ICEBERG?

ICEBERG; okyanuslarda deniz akıntıları ve rüzgârlarla sürüklenerek yüzen büyük buz kütesidir. **ICEBERG**'in suyun üzerinde bulunan %10'luk kısmını destekleyen ve görünmesini sağlayan, suyun altındaki görünmeyen %90'lık kısmıdır. Bu kitabı hazırlarken **ICEBERG**'in görünmeyen kısmının görünen kısmına olan bu katkısından biz de etkilendik.

Elinizdeki kitabı; stratejik konu özetleri, testler ve etkinliklerden oluşan görünen bir soru bankasından öteye taşıyarak konu eksiklerinizi tamamlamanızı sağlayacak detaylı konu anlatım videoları ve çözmekte zorlandığınız soru tiplerinin stratejilerini öğrenebileceğiniz çözüm videolarıyla görünmeyen bir kısım oluşturduk.

Millî Eğitim Bakanlığının uygulamaya koyduğu yeni öğretim programlarına uymakla birlikte ÖSYM'nin son yıllarda sorduğu soruları inceleyerek hazırladığımız kitaplarımızla siz değerli öğrencilerimizin yükünü hafifleterek öğrenmenizi kolaylaştırmayı ve bunu kalıcı hâle getirmeyi amaçladık.

Uzman yazarımız tarafından büyük bir özveriyle hazırlanan **10. Sınıf ICEBERG Coğrafya Soru Bankası** kitabının sizlere yararlı olacağına ve başarı yolunda hızlı ilerlemenizi sağlayacağına gönülden inanıyoruz.

İhtiyaç duyduğunuz her an **Konu Anlatım ve Soru Çözüm Videolarıyla 7/24** yanınızdayız. Başarılar ve verimli çalışmalar diliyoruz.

Akademik Yönetmen
Mehmet Şirin Bulut

Yazarın Sana Mesajı Var

Sevgili Öğrencim,

Elinizdeki bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığının **öğretim programına** ve **kazanımlarına uygun** olarak uzun ve titiz bir çalışma sonucunda hazırlanmıştır. Amacımız hem okul derslerine destek hem de üniversite sınavına hazırlıktır.

ICEBERG Soru Bankamız size bazı ayrıcalık sunuyor. Bunlar,

- Üniteleri özel derse uygun olarak birer seanslık dilimlere ayırdık. Bunlara "mikro konu" adını verdik.
  - Kitapta özlü konu anlatımına da yer verdik. Konuların önemli kısımlarını şekil, grafik ve fotoğraflarla anlatma yoluna gittik. Konunun özünü tekrar ettikten sonra soru çözmeye geçmelisiniz.
  - Bölümlerin sonuna test dışı ölçme değerlendirme soruları oluşturarak;
    - ✓ Doğru Yanlış,
    - ✓ Boşluk Doldurma,
    - ✓ Bulmaca,
    - ✓ Harita Yorumlama,
    - ✓ Yapılandırılmış Grid Tekniği,
    - ✓ Eşleştirme,
    - ✓ Ne - Nerede?,
    - ✓ Bul - Buldur
- ile keyifli öğrenmeyi sağlamayı amaçladık.

10. Sınıf ICEBERG Coğrafya Soru Bankasını,

- **30 Mikro Konuya** bölerek hazırladım.
- **Konu Anlatım Videolarını** içeren karekodun olması, kitabımızın en önemli özelliklerinden biridir. Her mikro konunun girişinde konuyu detaylı anlatan konu anlatım videolarını izleyerek eksiklerinizi tamamlayabilirsiniz.
- **Stratejik Konu Özeti** sayesinde sizlere her mikro konuyu etkili ve yalın bir dille sundum.
- **Testler** ile öğrendiğiniz mikro konuyu pekiştirmenize yardımcı oldum.
- **Soru Çözüm Videolarıyla** testlerde çözemediğiniz soruların çözümüne ulaşmanızı sağladım.
- **Ünite Uygulama Testleri** ile her ünitenin sonunda ünitenin bütün mikro konularını kapsayan sorulara yer verdim.
- **Etkinliklerle** kitabı zenginleştirdim.

Başarılar ve verimli çalışmalar diliyorum.

Mustafa Topal

İÇİNDEKİLER

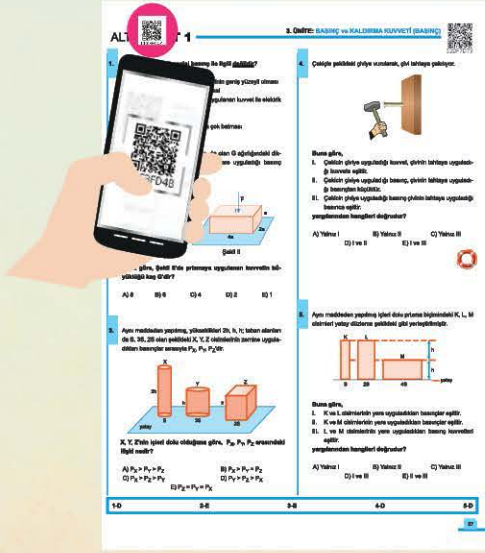
ÜNİTE 1 DOĞAL SİSTEMLER	7 - 134
1. BÖLÜM: DÜNYA'NIN YAPISI VE OLUŞUM SÜRECİ	
1. Mikro Konu: Dünya'nın Tektonik Oluşumu ve Değişimi	8
2. Mikro Konu: Jeolojik Zamanlar ve Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi	11
3. Mikro Konu: İç Kuvvetler	15
4. Mikro Konu: Kayaçlar ve Yer Şekilleri	23
5. Mikro Konu: Türkiye'de İç Kuvvetler	33
6. Mikro Konu: Dış Kuvvetler (Akarsuların Oluşturduğu Yeryüzü Şekilleri)	37
7. Mikro Konu: Dış Kuvvetler (Rüzgârların Oluşturduğu ve Karstik Arazilerde Oluşan Yeryüzü Şekilleri)	43
8. Mikro Konu: Dış Kuvvetler (Buzulların, Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Yeryüzü Şekilleri)	47
9. Mikro Konu: Dış Kuvvetler (Kıyı Tipleri)	53
10. Mikro Konu: Dış Kuvvetler (Yer Şekillerinin Diğer Oluşum Süreçleri)	57
11. Mikro Konu: Türkiye'de Dış Kuvvetler	59
12. Mikro Konu: Türkiye'de Başlıca Yüzey Şekilleri	67
2. BÖLÜM: SU KAYNAKLARI	
13. Mikro Konu: Dünyada Su Kaynakları	77
14. Mikro Konu: Türkiye'de Su Kaynakları ve Suların Kullanımı	91
3. BÖLÜM: TOPRAKLAR	
15. Mikro Konu: Dünyada Topraklar	101
16. Mikro Konu: Türkiye'de Topraklar ve Toprakların Kullanımı	109
4. BÖLÜM: BİTKİLER	
17. Mikro Konu: Dünyada Bitkiler	117
18. Mikro Konu: Türkiye'de Bitkiler ve Bitkilerden Yararlanma	125

ÜNİTE 2	BEŞERİ SİSTEMLER	135 - 198
	1. BÖLÜM: NÜFUS VE TÜRKİYE'DE NÜFUS	
	19. Mikro Konu: Nüfusun Özellikleri ve Önemi.....	136
	20. Mikro Konu: Dünyada Nüfusun Tarihsel Değişimi ve Dağılışı	145
	21. Mikro Konu: Nüfus Piramitleri	155
	22. Mikro Konu: Türkiye'de Nüfus	159
	2. BÖLÜM: GÖÇ VE EKONOMİK FAALİYETLER	
	23. Mikro Konu: Göç ve Göçlerin Nedenleri	173
	24. Mikro Konu: Türkiye'deki Göçlerin Nedenleri, Sonuçları ve Mekânsal Etkileri	183
	25. Mikro Konu: Ekonomik Faaliyetler.....	189
ÜNİTE 3	KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER.....	199 - 214
	BÖLÜM: DÜNYADA ULAŞIM	
	26. Mikro Konu: Dünyada Ulaşım ve Ulaşım Sistemleri (Kara Yolu, Demir Yolu, Hava Yolu, Boru Hatları)	200
	27. Mikro Konu: Dünyada Ulaşım ve Ulaşım Sistemleri (Deniz Yolu ve Boğazlar - Kanallar)	207
ÜNİTE 4	ÇEVRE VE TOPLUM.....	215 - 237
	BÖLÜM: AFETLER	
	28. Mikro Konu : Afetlerin Genel Özellikleri ve Dağılışı.....	216
	29. Mikro Konu : Türkiye'de Doğal Afetler	227
	30. Mikro Konu : Afetlerden Korunma Yolları	235
	CEVAP ANAHTARI	238 - 240

TÜRKİYE'NİN EN ÇOK ZİYARET EDİLEN VIDEO LU ÇÖZÜM PLATFORMU!

Soru Bankalarında Takıldığınız Her Soru İçin
200.000'i Aşkın Videolu Çözümle 7/24 Yanındayız.

www.akilliogretim.com

Videolu Çözümlere Nasıl Ulaşılr?

- * Okyanus Video Çözüm uygulamasını telefonunuza veya tabletinize Google Play veya App Store üzerinden ücretsiz indirin. Uygulama ile ilgili karekodu taratın.
- * İsterseniz www.akilliogretim.com internet sitemizde bulunan arama çubuğuna karekodun altındaki sayısal kodu girerek de çözüm videolarına ulaşabilirsiniz.

Öğretmenlerimizin Ücretsiz Örnek Kitap Talepleri İçin

ÖĞRETMEN ODASI

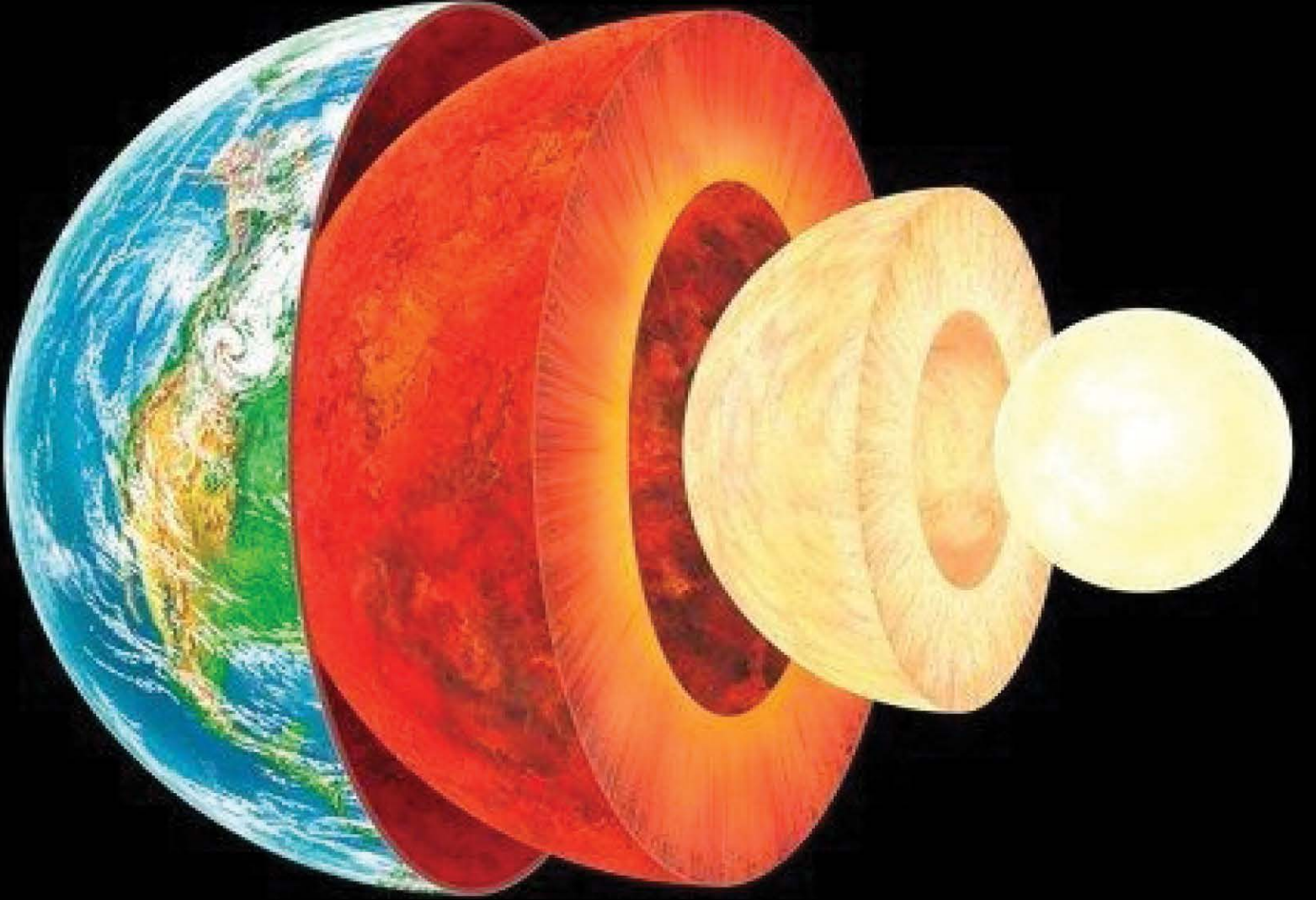

Giriş İçin QR Kodu Okutun

ÜNİTE 1

DOĞAL SİSTEMLER

MİKRO KONULAR

1. BÖLÜM: DÜNYA'NIN YAPISI VE OLUŞUM SÜRECİ

- 1. Mikro Konu** : Dünya'nın Tektonik Oluşumu ve Değişimi
- 2. Mikro Konu** : Jeolojik Zamanlar ve Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi
- 3. Mikro Konu** : İç Kuvvetler
- 4. Mikro Konu** : Kayaçlar ve Yer Şekilleri
- 5. Mikro Konu** : Türkiye'de İç Kuvvetler
- 6. Mikro Konu** : Dış Kuvvetler (Akarsuların Oluşturduğu Yeryüzü Şekilleri)
- 7. Mikro Konu** : Dış Kuvvetler (Rüzgârların Oluşturduğu ve Karstik Arazilerde Oluşan Yeryüzü Şekilleri)
- 8. Mikro Konu** : Dış Kuvvetler (Buzulların, Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Yeryüzü Şekilleri)

- 9. Mikro Konu:** Dış Kuvvetler (Kıyı Tipleri)

- 10. Mikro Konu:** Dış Kuvvetler (Yer Şekillerinin Diğer Oluşum Süreçleri)

- 11. Mikro Konu:** Türkiye'de Dış Kuvvetler

- 12. Mikro Konu:** Türkiye'de Başlıca Yüzeş Şekilleri

2. BÖLÜM: SU KAYNAKLARI

- 13. Mikro Konu:** Dünyada Su Kaynakları

- 14. Mikro Konu:** Türkiye'de Su Kaynakları ve Suların Kullanımı

3. BÖLÜM: TOPRAKLAR

- 15. Mikro Konu:** Dünyada Topraklar

- 16. Mikro Konu:** Türkiye'de Topraklar ve Toprakların Kullanımı

4. BÖLÜM: BİTKİLER

- 17. Mikro Konu:** Dünyada Bitkiler

- 18. Mikro Konu:** Türkiye'de Bitkiler ve Bitkilerden Yararlanma

1. BÖLÜM: DÜNYA'NIN YAPISI VE OLUŞUM SÜRECİ

1. Mikro Konu: DÜNYA'NIN TEKTONİK OLUŞUMU VE DEĞİŞİMİ

Dünya'nın İç Yapısı

Yer Kabuğu

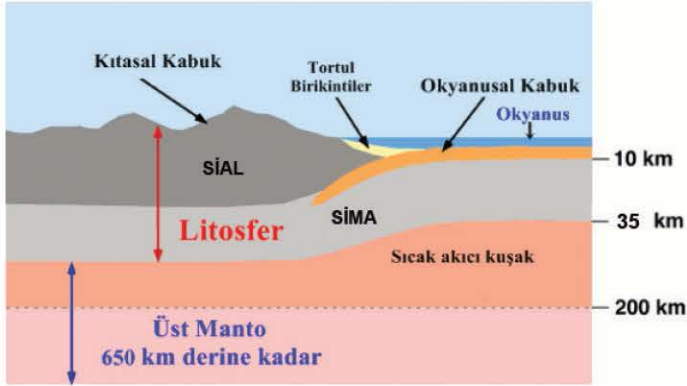
Kalınlığı yaklaşık 60 - 70 km olan kabuk SİAL ve SİMA denilen iki bölümden oluşur.

Sial: Kıtasal kabuk olarak bilinen SİAL daha çok silisyum ve alüminyum elementlerinden oluştuğundan bu ismi almıştır.

- Yoğunluğu 2,7-2,8 gr/cm³ tür.
- Kalınlığı kıtalar-dağlar üzerinde fazla iken okyanus tabanlarında incedir.

Sima: Okyanusal kabuk olarak adlandırılan SİMA daha çok silisyum ve magnezyum elementlerinden oluşmuştur.

- Yoğunluğu SİAL'e göre fazladır ve 3,0-3,5 gr/cm³ arasındadır.
- Kalınlığı okyanus tabanlarında fazla iken, karalarda azdır.

Manto

Mantoda meydana gelen konveksiyon akıntıları iç kuvvetlerin oluşmasında etkilidir.

- Mantonun yoğunluğu 5-6 gr/cm³ tür.
- Üst mantoda sıcaklıklar 1200°C'den fazladır.
- Alt mantoda demir ve magnezyum oranı artar.
- Derinliği ortalama 2900 km'ye kadar devam eder.

Çekirdek

Dış ve İç çekirdek olmak üzere iki bölümden oluşur.

- Dış çekirdek kıvamlı bir sıvı hâlidir. Nikel, demir ve magnezyum elementleri fazladır.
- İç çekirdek katı özellik gösterir ve nikel ve demir elementleri daha fazladır.
- Dış çekirdekte yoğunluk 10 gr/cm³ civarındayken iç çekirdekte 13,4 gr/cm³ dolayındadır.
- Sıcaklık iç çekirdekte 5.000 - 6.000 °C civarındadır.

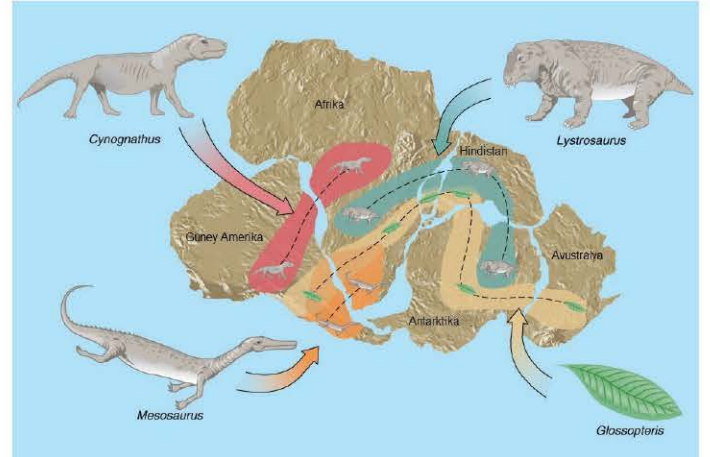
Levha Tektoniği

Yer kabuğunun günümüzdeki şeklini almasıyla ilgili en çok kabul gören görüş "Kıtaların Kayması Teorisi" denilen levha tektoniğidir. 1912 yılında Alman bilim adamı Alfred Wegener'in ileri sürdüğü teoriye göre, kıtalar önceleri tek parça kıta hâlindeki "Pangea"nın parçalan-

ması sonucu irili ufaklı plaka veya levhalara dönüşmüştür. Bu teoriye göre günümüzden yaklaşık 250 milyon önce kıtalar daha çok Güney Yarım Küre'de yer alan Pangea adı verilen bir kıtadan ve Panthalassa adı verilen büyük bir okyanustan oluşmaktaydı. I. Jeolojik zamanda Pangea ikiye ayrılarak bir bölümü kuzeye kaymış ve Asya, Avrupa, Kuzey Amerika kıtalarını içine alan Lavrasya karasını oluşturmuştur. Güneye doğru kayanlar ise Afrika, Güney Amerika, Avustralya ve Antarktika'nın oluşturduğu Gondwana kütesini oluşturmuştur. Bu iki kara parçasının arasında ise Tetis Denizi adı verilen büyük bir su kütesi yer almaktaydı.

Kıtaların kayması teorisini destekleyen örnekler;

- Farklı kıtalarda aynı canlı fosillerinin görülmesi,
- Güney Amerika'nın doğu kıyılarının girinti ve çıkıntılarının Orta ve Güney Afrika'nın batı kıyılarının girinti ve çıkıntılarının birbirini tamamlar nitelikte olması,
- Kuzey Atlantik'in iki yakasındaki sıradağlarının birbirinin devamı olması,
- I. Zamana ait buzul izlerine Güney Afrika, Arjantin ve Antarktika'da rastlanması bu kıtaların Güney Kutbu'na yakın ve birleşik hâlde olduğunu kanıtlamaktadır.

Levha sınırları yer kabuğunun en zayıf ve en hareketli alanlarıdır.

Uzaklaşan levhaların sınırında;	Yaklaşan levhaların sınırında;
<ul style="list-style-type: none"> • Sığ depremler, • Graben ve yarıklar (riftler), • Volkanizma ve volkanik adalar, • Okyanus sırtları oluşur.	<ul style="list-style-type: none"> • Sıradağlar, • Depremler, • Volkanik faaliyetler, • Okyanus hendekleri, • Okyanus havzalarının kapanması gibi olaylar görülür.

Anadolu Levhası

Anadolu levhasının kuzeyinde Avrasya levhası, güneyinde Arap levhası ve Afrika levhası yer alır. Afrika levhası 18 mm/yıl hızla kuzeybatıya doğru hareket ederek Anadolu levhasına baskı uygular. Bu baskı Anadolu'nun batıya doğru hareket etmesine yol açar. Anadolu levhasının Avrasya levhasıyla sınırını Kuzey Anadolu Fay Hattı belirler. Bu hatta Anadolu 25 mm/yıl hızla batıya doğru hareket eder. Anadolu'nun Arap levhasıyla karşılaşma alanı Doğu Anadolu Fay Hattı'dır. 558 km uzunluğundaki fay, Bingöl Karlıova'dan İskenderun Körfezi'ne kadar uzanır. Burada Doğu Afrika fay hattının devamı olan Ölüdeniz fayı ile birleşir.

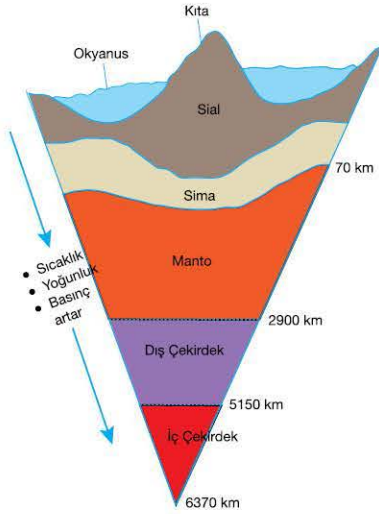

TEST 1

1. MİKRO KONU: Dünya'nın Tektonik Oluşumu ve Değişimi 1. ÜNİTE: Doğal Sistemler (Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci)

1. Aşağıda dünyanın iç yapısı gösterilmiştir.

Verilen şekle bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kalınlığı en fazla olan katman çekirdektir.
- B) Yer'in merkezine doğru sıcaklık artar.
- C) Okyanus tabanlarında sial tabakası daha incedir.
- D) Dağlık alanlarda magma yeryüzüne daha zor çıkar.
- E) Sima ile mantonun sıcaklığı birbirine yakındır.

2. Yer kabuğunun günümüzdeki şeklini almasıyla ilgili en çok kabul gören görüş "Kıtaların Kayması Teorisi" denilen levha tektoniğidir. 1912 yılında Alman bilim adamı .....'in ileri sürdüğü teoriye göre, kıtalar önceleri tek parça kıta halindeki "Pangea"nın parçalanması sonucu irili ufaklı plaka veya levhalara dönüşmüştür.

Yukarıdaki parçada boş bırakılan yere aşağıdaki bilim adamlarından hangisi getirilmelidir?

- A) Alfred Wegener
- B) James Cook
- C) Kristof Kolomb
- D) Batlamyus
- E) Galile

- 3.
- Kıtasal kabuk olarak bilinir.
  - Sıcaklığı en fazla olan katmandır.
  - İç kuvvetler gücünü buradan alır.
  - Manto ile iç çekirdek arasında bulunur.

Aşağıdaki Yer'in katmanlarından hangisiyle ilgili bir bilgi verilmemiştir?

- A) İç çekirdek
- B) Manto
- C) Sial
- D) Sima
- E) Dış çekirdek

4. Levha Tektoniği Kuramı'nı ilk ortaya atan Alfred Wegener'dir. Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Alfred Wegener'in desteklediği görüşlerden biri olamaz?

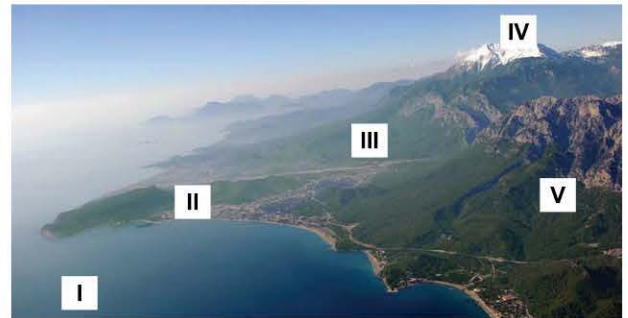
- A) Levhalar daimi olarak hareket halindedir.
- B) Farklı kıtaların kıyıları paralellik gösterebilir.
- C) Dünya'nın ilk zamanlarında levhalar tek parça halindedir.
- D) Kıtasal levha ile okyanusal levhanın birbirine yaklaşması sıradağları oluşturur.
- E) Levha sınırları daha kalın olduklarından magmanın yeryüzüne çıkması zordur.

5. Öğretmen öğrencilerine şu soruyu sormuştur. "Geçen yıl İstanbul'da meydana gelen depremin temel nedeni sizce nedir?"

Öğrencilerin aşağıda verdiği cevaplardan hangisi doğrudur?

- A) **Görkem**: Çekirdek yapısının akışkan olması
- B) **Ersin**: Magmada konveksiyonel akıntılarının olması
- C) **Şevval**: Sial tabakasının İstanbul'da daha ince olması
- D) **Arda**: Denize kıyısının bulunması
- E) **Ece**: İstanbul'da yüzey şekillerinin sade olması

6. Aşağıda kıyıya paralel uzanmış bir dağ sırası gösterilmiştir.

Verilen fotoğrafa bakıldığında hangi yerde sial tabakasının daha kalın olması beklenir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

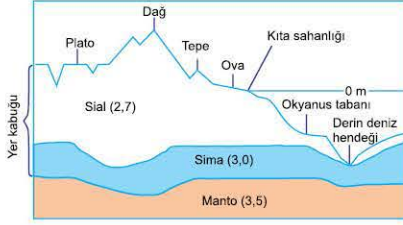

TEST 2

1. MİKRO KONU: Dünya'nın Tektonik Oluşumu ve Değişimi

1. ÜNİTE: Doğal Sistemler (Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci)

1. Aşağıdaki şekilde yer yapısı gösterilmiştir.

Şekle bakılarak,

- Sial tabakası dağlık alanlarda daha kalındır.
- Mantonun kalınlığı simadan fazladır.
- Mantonun yoğunluğu sialdan fazladır.
- Okyanus tabanlarında magma yeryüzüne daha kolay çıkar.

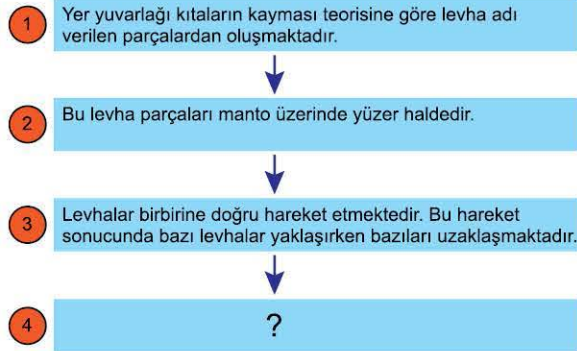
hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III
D) II ve IV   E) I, III ve IV

2. Yer yapısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine bakılarak bilgi elde edilemez?

- A) Volkanik faaliyetlere   B) Deprem dalgalarına
C) İklim özelliklerine   D) Kayaç yapısına
E) Fay hatlarına

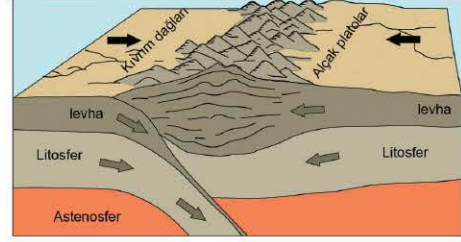
3. Aşağıdaki kavram haritasında yer yapısının oluşumuyla ilgili bir süreç verilmiştir.

Buna göre, kavram haritasında soru işareti (?) ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Birbirine yaklaşan levhalarda daha çok sıradağlar, uzaklaşan levhalarda ise okyanus çukurları oluşur.
- B) Bu levhaların görünür kısımlarına kıta adı verilir.
- C) Manto içindeki konveksiyonel akıntılar iç kuvvetlerin kaynağını oluşturur.
- D) Levhaların yüksek kısımlarında sial tabakası daha kalındır.
- E) Çekirdek sıcaklık ve basınç fazlalığından dolayı katı haldedir.

4. Aşağıda iki levhanın karşılaşması sonucunda oluşan kıvrımlı dağ şekli gösterilmiştir.

Aşağıdaki dağ sıralarından hangisi bu şekilde oluşan dağlardan biri değildir?

- A) Alp Dağları   B) Kayalık Dağları   C) Himalayalar
D) And Dağları   E) İskandinav Dağları

5. Rift; deniz altı sırtları boyunca kıta kütlelerinin ayrılması ile oluşan yarıklar ve kara üzerinde doğrultu atımlı faylar boyunca görülen yarıklardır.

Buna göre, riftlerle ilgili olarak,

- Levha sınırlarıdır.
- Fay noktalarıdır.
- İklim sıcaktır.
- Karstik kayaçlar yaygındır.

yargılarından hangileri kesin olarak söylenebilir?

- A) I ve II   B) I ve IV   C) II ve III
D) II ve IV   E) III ve IV

6. Coğrafya öğretmeni Mustafa Bey girdiği 10.sınıfta tahtaya aşağıdaki tabloyu çizmiştir.

		Doğru	Yanlış
1	Şili, Türkiye, Japonya gibi ülkeler levha sınırlarında yer alır.	✓	
2	Sıcak su kaynakları levha sınırlarında bulunur.		✓
3	Volkanizmanın etkili olduğu bölgelerde bazalt, tüf gibi kayaçlar görülür.	✓	
4	Sima ile Sial, yer kabuğu olarak adlandırılır.		✓
5	Birbirine yaklaşan levhalarda sıradağlar meydana gelir.	✓	

Öğretmen sınıfa "arkadaşlar, yaptığım tabloda hangilerinde yanlışlık yapılmıştır?" diye sormuştur. Öğrencilerin aşağıda verdiği cevaplardan hangisi doğrudur?

- A) 1 ve 2   B) 2 ve 4   C) 2 ve 5
D) 3 ve 4   E) 4 ve 5

2. Mikro Konu:

JEOLOJİK ZAMANLAR VE TÜRKİYE'NİN JEOLOJİK GEÇMİŞİ

Jeolojik Zamanlar

Jeolojik Zaman Süre (Yıl)	Jeolojik Devir Adı	Başlıca Olayları
Kuaterner (4. Jeolojik Zaman 2 milyon yıl öncesi)	Holosen Pleistosen (Buzul Çağı)	<ul style="list-style-type: none"> Günümüze yakın iklim koşulları oluştu. Buzul çağları yaşandı. Buzullar eriyince deniz seviyesi yükseldi. İnsanın yeryüzünde yaşamı başladı. Epirojenik olaylar artmıştır. İstanbul - Çanakkale boğazları oluştu. Egeid karasının çökerek Ege Denizi'nin oluştu.
Tersiyer (3. Jeolojik Zaman 65 milyon yıl öncesi)	Neojen Paleojen	<ul style="list-style-type: none"> Afrika Kıtası Tethys Denizi'ni sıkıştırarak Avrupa ve Asya'ya dayandı. Sonucunda Alp orojenezi oluştu. Aynı şekilde Kayalık - And Sistemi ve Hindistan'ın sıkıştırmasıyla Himalaya dağları oluştu. Şiddetli kıvrılma, kırılma ve volkanik püskürmeler yaşandı. Petrol, linyit, tuz ve bor yatakları oluştu. Dinozorlar bu dönemde yok oldu. Bugüne yakın nemli iklimlerde zengin bitki türleri ve hayvan türleri oluştu.
Mesozoyik (2. Jeolojik Zaman 185 milyon yıl öncesi)	Kretase Jura Trias	<ul style="list-style-type: none"> Büyük tortullaşma alanları (Tethys Denizi) ve birikmeler oldu. (Alp Orojenezine hazırlık) Yer kabuğu parçalanarak kıtalar belirmeye, Atlas Okyanusu açılmaya başladı. İlk memeli hayvanlar, ilk kuşlar ve iğne yapraklı ağaç türleri ortaya çıktı. Dinozorlar bu dönemde ortaya çıktı.
Paleozoyik (1. Jeolojik Zaman 290 milyon yıl öncesi)	Permien Kambriyen	<ul style="list-style-type: none"> Nemli sıcak iklim koşulları sonucu geniş yapraklı gür ormanlar oluştu. (İlk kara bitkileri) Kaledoniyen ve Hersinyen kıvrımları olarak bilinen eski kıvrımlı dağlar oluştu. Taş kömürü yatakları oluştu. İlk deniz kabukluları ve ilk balıklar ortaya çıktı.
Prekambriyen (İlkel Devir 4,6 milyar yıl öncesi)	Antrekambriyen Prekambriyen	<ul style="list-style-type: none"> İlk tek hücreli canlılar. (bakteri ve mavi-yeşil algler) Yer kabuğunun en eski kayaçları (başkalaşım) oluştu. Yer'in atmosferi oluştu. İlk kıta çekirdekleri olan (Kanada, Brezilya, Sibiry kütlesi gibi) en eski araziler oluştu. İlk çok hücreli canlılar oluştu.

Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi

Paleozoyik	Ülkemizde bu döneme ait pek fazla arazi bulunmamaktadır. Zonguldak-Alanya-Anamur-Mardin-Aydın-Yıldız Dağları - Biga Yarımadası
Mesozoyik	Özellikle Kuzey Anadolu Dağları'ndaki su altı volkanizması şeklinde görülmektedir. Anadolu'nun büyük bir kısmı sular altındadır.
Tersiyer	Anadolu'nun büyük bir kısmı kara haline gelmiştir. Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağları oluşmuştur. Günümüzdeki volkanik dağlar da bu zamana aittir.
Kuaterner	Ege Denizi ile boğazlar oluşmuş, Karadeniz deniz özelliği kazanmıştır. Anadolu toptan yükselmiş ve bugünkü görünümünü almıştır.

TEST

2. MİKRO KONU: Jeolojik Zamanlar ve Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi

1. ÜNİTE: Doğal Sistemler (Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci)

1. Dünya'nın ilk oluşumunda günümüze kadar geçen süreyi 24 saat olarak düşündüğümüzde aşağıdakilerden hangisinin son 1 dakika içerisinde meydana geldiği söylenebilir?

- A) Dinozorlar ortaya çıkmıştır.
- B) İnsanoğlu yaratılmıştır.
- C) Petrol ve doğal gaz yatakları oluşmuştur.
- D) Alp kıvrımları oluşmuştur.
- E) Kıtaların çekirdek kısımları oluşmuştur.

2. Başlıca olaylar

- Alp kıvrımları oluşmuştur.
- Atlas ve Hint okyanusları belirmeye başlamıştır.
- Tuz, bor ve linyit yatakları oluşmuştur.
- Dinozorlar ortadan kalkmıştır.

Yukarıda başlıca özellikleri verilen dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İkel zaman
- B) I. Zaman
- C) II. Zaman
- D) III. Zaman
- E) IV. Zaman

3. Aşağıdaki tabloda bazı olaylar ve bu olayların meydana geldiği jeolojik zamanlar gösterilmiştir.

Olaylar	Jeolojik zaman
İnsanların yaratılması	IV.
Petrol yataklarının oluşması	III
Taş kömürü yataklarının oluşması	II
İlk tek hücreli canlıların bulunması	İkel
Dinazorlar yaratıldı	I

Buna göre, hangi jeolojik zamanla ilgili verilen bilgiler hatalıdır?

- A) IV ve İkel
- B) II ve I
- C) III ve II
- D) İkel ve I
- E) IV ve III

4. Jeolojik yaşı fazla olan bölgelerde deprem ve volkanik faaliyetler pek görülmez.

Buna göre, aşağıdaki bölgelerden hangisi bulunduğu kıtanın yaşlı arazilerinden değildir?

- A) Avrupa - İskandinav Yarımadası
- B) Asya - Sibirya Ovası
- C) Asya - Uzak Doğu Ovaları
- D) Kuzey Amerika - Kanada'nın iç kesimleri
- E) Güney Amerika - Amazon Havzası

5. I. Yer kabuğu parçalanarak kıtalar belirginleşmeye, Atlas Okyanusu açılmaya ..... zamanda başladı.
II. Kaledoniyen ve Hersinyen kıvrımları olarak bilinen kıvrımlı dağlar ile taş kömürü yatakları ..... zamanda oluşmuştur.
III. Epirojenik hareketlerin artması, İstanbul ile Çanakkale Boğazları'nın oluşması ve insanoğlunun yaratılması..... zamanda meydana gelmiştir.

Yukarıda verilen maddelerdeki boşluklara aşağıdakilerden hangi jeolojik zamanlar getirilirse doğru olur?

	I	II	III
A)	II.	I.	IV.
B)	I.	III.	II.
C)	II.	I.	III.
D)	IV.	II.	I.
E)	İkel	IV.	II.

6. Bir araştırma ekibi masif (yaşlı) arazilerle ilgili araştırmalar yapmak için harita üzerinde bölge belirlemeye çalışmaktadır. Net olarak karar veremedikleri için ekip beşe ayrılarak farklı bölgelere gitmeye karar vermiştir.

Buna göre, aşağıdaki beş ekipten hangisinin daha az inceleme alanına sahip olacağı söylenebilir?

- A) I. ekip: İskandinav Yarımadası
- B) II. ekip: Sibirya
- C) III. ekip: İsviçre Alpleri
- D) IV. ekip: ABD Appalash bölgesi
- E) V. ekip: Orta Doğu

HARİTALI TEST

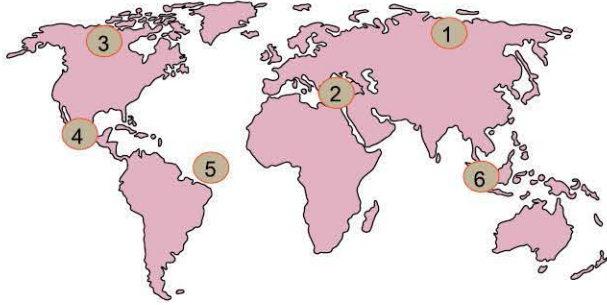
2. MİKRO KONU: Jeolojik Zamanlar ve Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi

1. ÜNİTE: Doğal Sistemler (Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci)

00C00E1A

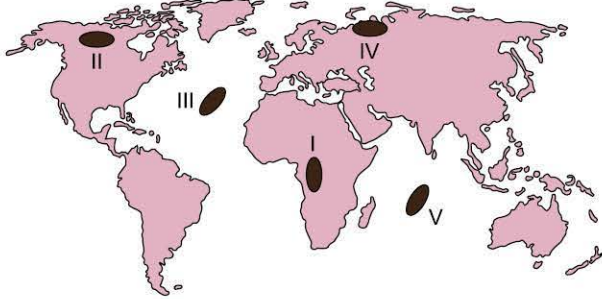
1. Sial tabakası okyanus tabanlarında daha ince iken sima tabakası daha kalındır.

Buna göre, haritada verilen kaç numaralı bölgelerde sial tabakasının daha ince olduğu söylenebilir?

- A) 1 ve 2 B) 2 ve 3 C) 3 ve 4
D) 4 ve 6 E) 5 ve 6

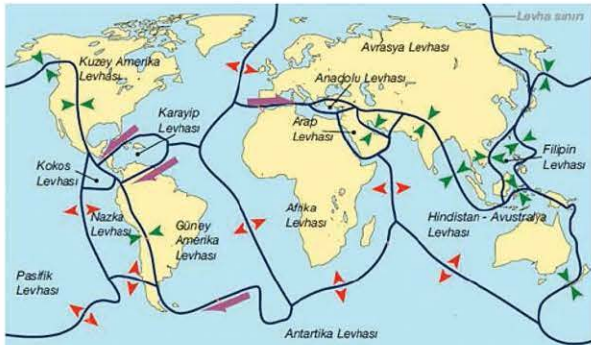
2. Volkanik faaliyetler levha sınırlarında ve simanın ince olduğu yerlerde daha fazla meydana gelmektedir.

Buna göre, haritada numaralandırılarak verilen yerlerin hangisinde volkanik faaliyetlerin daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3.

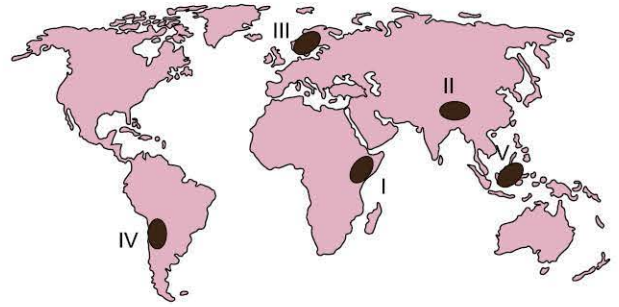

Yukarıda levhaları gösteren harita verilmiştir.

Buna göre, aşağıdaki ülkelerden hangisi levha sınırında yer almaz?

- A) Şili B) Japonya C) Nijerya
D) İtalya E) Meksika

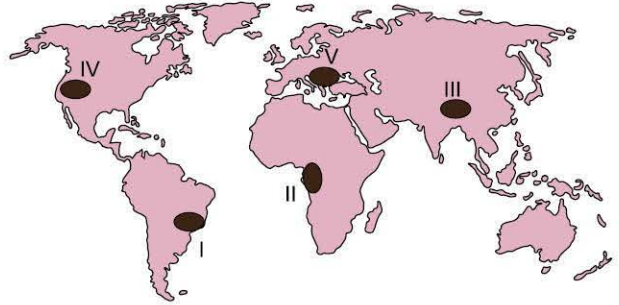
4.

Dünya haritasında verilen hangi bölgelerin jeolojik yaşının daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

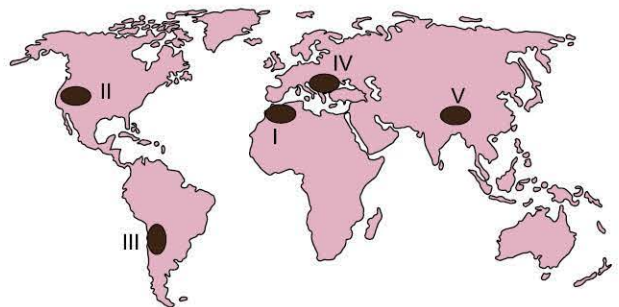
5. Levhalar hareket halinde olduğundan, bazı kıyılar milyarlarca yıl önce bitişik halde durmaktaydı.

Buna göre, haritada verilen kaç numaralı bölgelerdeki kıyılar için bu ifade kullanılabilir?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve V E) III ve IV

6.

Verilen haritada kaç numaralı bölgedeki araziler III. jeolojik zamanda oluşmuş Kayalık - And Dağları içinde yer almaktadır?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve V
D) I ve IV E) IV ve V

ÖZELLİK BULMA

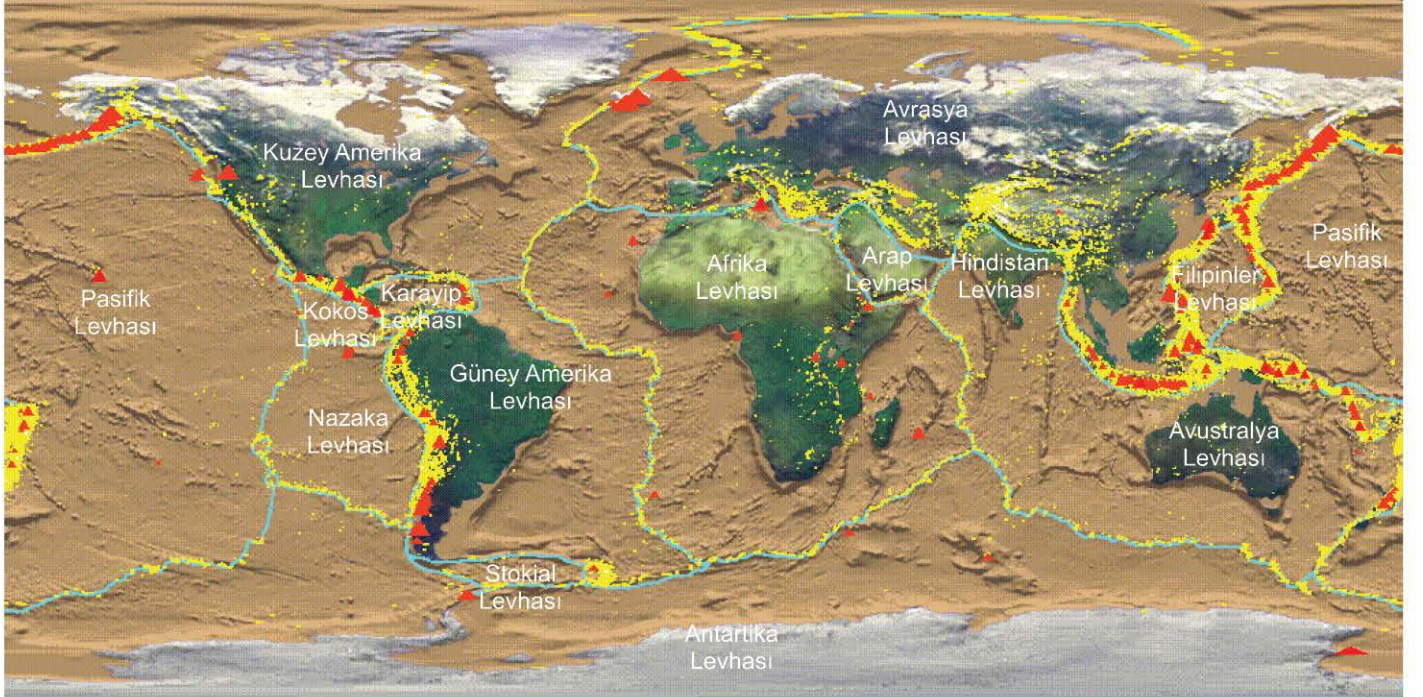
1. ÜNİTE: Doğal Sistemler (Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci)

Aşağıdaki tabloda verilen jeolojik zamanlarda meydana gelen iki önemli olayı yazınız.

Jeolojik Zamanlar	Önemli Olaylar
İlkel Zaman	1 ..... 2 .....
I. Jeolojik zaman	1 ..... 2 .....
II. Jeolojik zaman	1 ..... 2 .....
III. Jeolojik zaman	1 ..... 2 .....
IV. Jeolojik zaman	1 ..... 2 .....

HARİTA YORUMLAMA

Aşağıdaki tabloda yer alan ülkelerde deprem ve volkanik patlamaların az veya çok olabileceğini verilen levha haritasına bakarak yazınız.

Ülkeler	Az	Çok
Türkiye		
İtalya		
Arjantin		
İsviçre		
Libya		

Ülkeler	Az	Çok
Avustralya		
Norveç		
Ukrayna		
İngiltere		
Japonya		

3. Mikro Konu: İÇ KUVVETLER

İç Kuvvetler

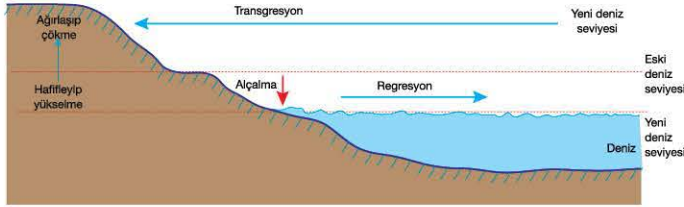
Epirojenez (Kıta Oluşumu)

Yer kabuğunun geniş alanlarında meydana gelen yükselme ve alçalma hareketlerine epirojenez denir.

Bu hareketler çok yavaş bir şekilde (her yıl birkaç cm ya da birkaç mm olarak) gerçekleşir. Karalar ve denizler ağırlığı oranında magmaya batmış durumdadır ve aralarında bir denge vardır. Bu dengeye izostatik denge denir. İzostatik denge bozulduğunda yer kabuğunda yükselme veya alçalma meydana gelir.

Bu dengenin bozulmasına neden olan başlıca olaylar;

- İklim değişimleri (Buzul oluşumu ve erimesi gibi),
- Dağ oluşumu,
- Tortullanma,
- Dış kuvvetlerin (akarsu, rüzgâr, buzul vb.) aşındırması olarak sıralanabilir.

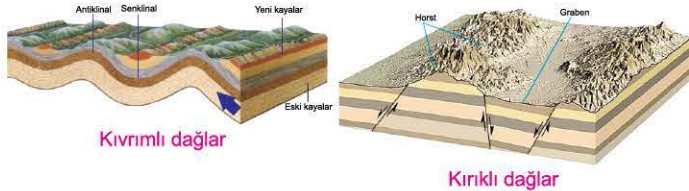
Orojenez (Dağ Oluşumu)

Kıvrımlı Dağlar

Jeosenklinallerdeki tortullar yan basınçların etkisiyle yumuşak ise kıvrım yapar. Bu kıvrımların üstte kalan kısmına antiklinal altta kalan kısmına senklinal adı verilir. Bu sisteme Dünya'da, Avrupa'daki Alp dağları, Asya'daki Himalaya dağları, Kuzey Amerika'da Kayalık Dağları, Güney Amerika'da ise And Dağları örnek olarak gösterilebilir.

Kırıklı Dağlar

Yer kabuğunun esnek olmayan sert yapıdaki tabakaları şiddetli yan basınçların etkisiyle kırılır. Bu kırılmalar sonucunda bazı alanlar bloklar şeklinde yükselirken, bazıları ise bloklar şeklinde çöker. Kırılmalar sonucunda yükselen alanlar horst (dağ), alçalan alanlar graben (ova) adı verilen yer şekillerini oluşturur. Türkiye'de oluşan en önemli kırıklı dağ kuşağı, Kıyı Ege Bölümü'ndedir.

Volkanizma

Magmanın yer kabuğunun zayıf yerlerinden, kırık ve çatlaklardan yükselerek yeryüzüne çıkmasına **volkanizma** denir.

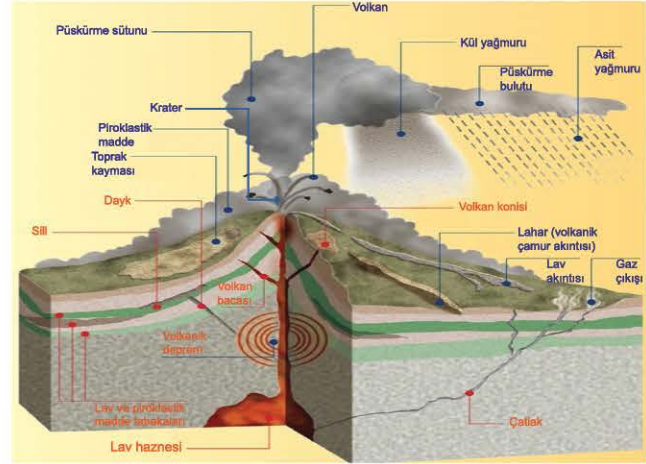
Derinlik Volkanizması

Yer altındaki soğuyan malzemelerden oluşan kayaçlar daha yavaş soğuduğundan yüzeyde oluşmuş kayaçlara göre daha iri taneli görünümündedir.

Derinlik veya iç volkanizma sonucunda batolit, lakolit, sill, dayk denilen yer altı şekilleri oluşur.

Yüzey Volkanizması

Magmanın yer kabuğunun zayıf yerlerini kırıp yer üstüne püskürmesiyle katı, sıvı ve gaz malzemeler ortaya çıkar. Yüzeye çıkan katı maddelere piroklastik maddeler denir.

Krater: Volkanın ağız kısmındaki çukurluğa denir.

Kaldera: Kraterin çökmesiyle oluşan yayvan çukurluğa denir.

Maar: Gaz patlaması sonucu oluşan çukurluğa denir.

Tüf: Volkan küllerinin çimentolaşmasıyla oluşan yumuşak kayadır.

Baca: Volkanın çıkış yoludur.

Volkan külü: 1 cm'den küçük malzemelere denir.

Lapilli: 1 cm den büyük malzemeler veya volkan çakıllarıdır.

Volkan bombası: Büyük taş parçalarına denir.

Kalkan volkanlar: Akıcı lavların yayılıp soğumasıyla oluşmuş geniş alanlı kubbemsi volkanlardır. Ülkemizde Güneydoğu Anadolu'daki Karacadağ.

Tabakalı volkanlar: Değişik zamanlarda tüf ve lavlar püskürten akıcı olamayan lavların soğumasıyla oluşan volkanlardır. Ülkemizdeki Ağrı Dağı buna örnektir.

Tüf (kül) konileri: Katı maddelerin birikmesi sonucunda oluşan koni biçimli volkanlardır.

Dünya'da aktif volkanik alanlar;

- Büyük Okyanus çevresi ve adaları,
- Atlas Okyanusu'nun orta kısmı İzlanda Adası,
- Büyük Okyanus'ta Hawaii adaları,
- Afrika'nın doğu kesimi,
- Akdeniz'de İtalya'nın güneyi ve Yunanistan'dadır.

Depremler (Seizma)

Yeryüzünde oluşan sarsıntılara deprem adı verilir. Depremler tektonik, volkanik ve çöküntü depremler olmak üzere üçe ayrılır.

Tektonik Depremler

Yer kabuğunun parçaları olan levhaların hareketleri sonucu çarpışma ve sıkışma meydana gelir. Bazen yüzeye yakın bazen derinlerde oluşan bu faaliyetler neticesinde sarsıntılar oluşur. Bu sarsıntılara tektonik deprem adı verilir. Sismik dalgalar şeklindeki bu sarsıntıları sismoloji bilimi inceler, inceleyen kişiye ise sismolog denir.

Volkanik Depremler

Volkanların püskürmesi sonucu oluşan bu depremlerin etki alanları dardır. Japonya ve İtalya gibi ülkelerde görülür.

Çöküntü Depremleri

Yer altındaki mağara, kömür ocağı ve galeri gibi boşlukların tavan kısımlarının çökmesiyle oluşurlar. Yüzeye yakın, etki alanları dardır. Tuz, jips ve kalker gibi karstik arazilerde daha yaygın olarak görülür.

TEST 1

3. MİKRO KONU: İç Kuvvetler

1. ÜNİTE: Doğal Sistemler (Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci)

1. İç kuvvetler, gücünü ve enerjisini yerin derinliklerinden yani magmadan alan kuvvetlerdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi gücünü magmadan almaz?

- A) Orojenez
- B) Depremler
- C) Volkanizma
- D) Akarsular
- E) Epirojenez

2. Yer şekillerini oluşturan kuvvetlerin etki süresi bazen saniyeler sürerken bazen milyarlarca yıl sürmektedir.

Buna göre;

- depremler,
- kıta oluşumu,
- dağ oluşumu,
- volkanizma

olaylarından hangilerinin etki süresi en uzun ve en kısadır?

<u>En uzun</u>	<u>En kısa</u>
A) Deprem	Kıta oluşumu
B) Kıta oluşumu	Deprem
C) Dağ oluşumu	Volkanizma
D) Volkanizma	Depremler
E) Kıta oluşumu	Dağ oluşumu

3.

Yukarıda yer şekillerinin oluşum süreçlerinden biri gösterilmiştir.

Bu oluşum şekli aşağıdaki hangi kavram ile açıklanabilir?

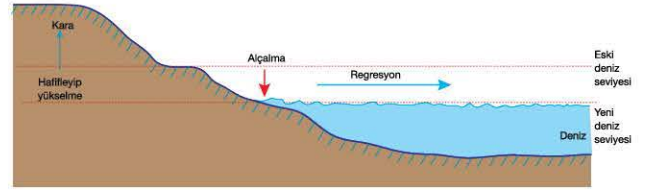
- A) Kıvrılma
- B) Kırılma
- C) Horst
- D) Graben
- E) Kıta Oluşumu

4. III. zamanda Arabistan Levhası kuzeye doğru kayarak Doğu Avrupa Platformu ile karşılaşmış ülkemizdeki bazı sıradağları oluşturmuştur. Bu hareket günümüzde de devam etmektedir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bu hareketlerin devam ettiğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Akarsu aşındırmasının fazla olması
- B) Tektonik depremlerin görülmesi
- C) Taş kömürü yataklarının bulunması
- D) Doğuya doğru yükseltinin artması
- E) Dağların batıdan - doğuya doğru uzanması

5. Aşağıdaki şekilde kıta oluşum hareketlerinden biri gösterilmiştir.

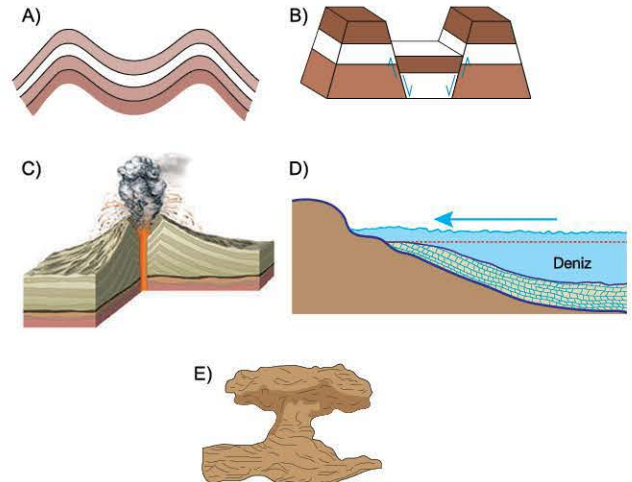

Bu durumun ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Buzul kütlelerinin oluşması
- B) Kara kütlelerinin ağırlığının artması
- C) Yağış miktarının artması
- D) Volkanik patlamanın yaşanması
- E) Buzulların erimesi

6. Alp Orojenezini ülkemizdeki Karadeniz ve Akdeniz dağlarını da içine alan dağ oluşum hareketidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu dağların oluşum şeklini göstermektedir?

TEST 2

3. MİKRO KONU: İç Kuvvetler

1. ÜNİTE: Doğal Sistemler (Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci)

0A2D0CF4

1. • Tabakaların yapısında bozulmalar vardır.
• Kıvrım veya kırık yaparak oluşur.
• Oluşum süreci binlerce yılı bulmaktadır.

Yukarıda özellikleri verilen iç kuvvet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Epirojenez B) Orojenez C) Volkanizma
D) Seizma E) Karstlaşma

2. Kara ve denizlerde düşey doğrultudaki alçalma yükselme hareketlerine epirojenez denir. Başka bir ifade ile, yer kabuğunun geniş alanlı yayılma hareketleridir. Bu hareketler neticesinde kıtasal alanlar meydana gelir.

Buna aşağıdaki kavramlardan hangisi epirojenik hareketler içinde yer almaz?

- A) İzostatik denge B) Regresyon
C) Transregresyon D) İzostazi
E) Seizma

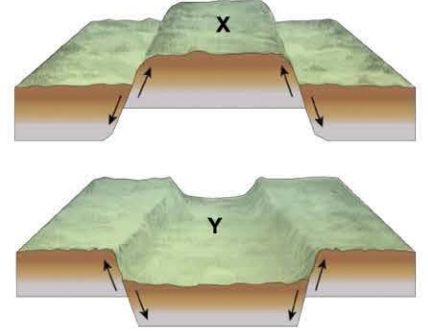
3.

Yukarıdaki dağ oluşum şeklinin aşağıda verilen dağların hangisiyle bir ilgisi yoktur?

- A) Kayalık Dağları B) And Dağları
C) Doğu Karadeniz Dağları D) Erciyes Dağı
E) Toroslar

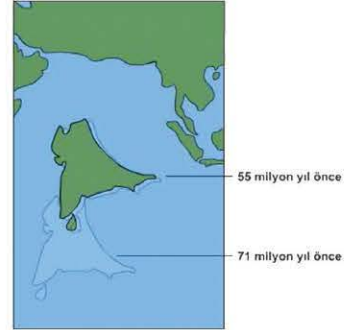
4. Yanda dağ oluşum şekillerinden biri gösterilmiştir. Buna göre, X ve Y ile gösterilen yer şekli aşağıdakilerden hangisi olabilir?

X	Y
A) Antiklinal	Senklinal
B) Antiklinal	Horst
C) Senklinal	Graben
D) Horst	Graben
E) Graben	Horst

5. Yandaki şekilde karasal bir alanın 16 milyon yıl içindeki değişimi gösterilmiştir.

Karasal alanın bu şekilde yer değiştirmesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orojenik hareketlerin meydana gelmesi
B) Dünyanın iç ısını kaybetmemesi
C) Volkanik faaliyetlerin etkisini yitirmesi
D) Depremlerin şiddetli olarak meydana gelmesi
E) Yer kabuğunun sial ve simadan oluşması

6. (I) Yeryüzünde dış kuvvetler tarafından aşındırılan çeşitli maddeler, çukur yerlerde özellikle kıta kenarlarındaki denizlere yığılır. (II) Bu kesimlere jeosenklinal denir. (III) Deniz tabanlarında, kalınlıkları zamanla artan tortul tabakalar, levhaların birbirine yaklaşması sonucunda yan basınçların etkisiyle kıvrılır. (IV) Kıvrılan tabakalar yükselip deniz yüzeyinin üstüne çıkarak dağ oluşumunu gerçekleştirir. (V) Kıvrım dağlarının kubbe şeklinde yükselen kısmına senklinal, çukur kısmına ise antiklinal denir.

Yukarıdaki parçada verilen bilgilerden kaç numaralı cümlesinde bir hata yapıldığı söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

TEST 3

1. Aşağıda iç kuvvetlerle ilgili verilen kavram eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Orojenez ⇒ horst - graben
- B) Derinlik volkanizması ⇒ batolit - dayk - lakolit
- C) Epirojenez ⇒ izostatik denge - deniz ilerlemesi
- D) Volkanizma ⇒ senklinal - antiklinal
- E) Deprem ⇒ fay hattı

2. I. Doğu Karadeniz'de çentik vadilerin oluşması
II. Malezya'da krater gölünün bulunması
III. Şili'de tsunamilerin görülmesi
IV. Balkanlar'da karstik şekillerin görülmesi
V. Hollanda'nın her yıl yaklaşık 0,5 mm çökmesi

Yukarıdakilerden hangilerinin gerçekleşmesinde iç kuvvetlerin etkili olduğu söylenemez?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve V
- E) IV ve V

3. Aşağıdaki bölgelerden hangilerinde volkanik patlamaların ve olayların daha fazla olduğu söylenebilir?

- A) Moğolistan - Balkanlar
- B) Almanya - İskandinav Yarımadası
- C) Şili - Uzak Doğu Asya
- D) Norveç - Kuzey Afrika
- E) Avustralya - Orta Asya

4. Depremler, tektonik, volkanik ve çökme olmak üzere üçe ayrılır.

Buna göre,

- I. Etki alanları geniştir.
- II. Can ve mal kayıpları daha fazladır.
- III. Karstik arazilerde yaygındır.
- IV. Fay hatlarıyla paralellik gösterir.

hangilerinin tektonik depremlerin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve IV
- E) III ve IV

5. Volkanik patlamalardan çıkan gaz ve kül miktarının gezegenin iklimi üzerinde hatırı sayılır etkisi vardır. Büyük patlamalar, iklim değişiklikleri ile bağıntılıdır. Bu durumun sonucunda meydana gelen sıcaklık düşüklüğüne volkanik kış adı verilir.

Buna göre, aşağıdaki olaylardan hangisinin volkanik kışa etkisinin daha fazla olması beklenir?

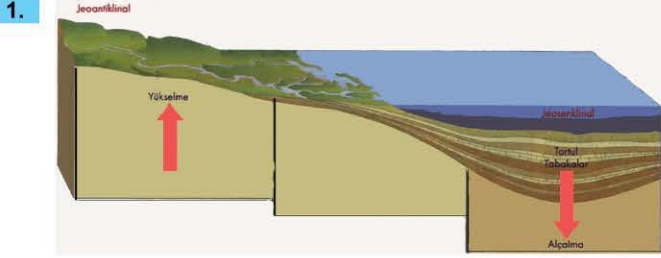
- A) İzlanda'da Eyyafyallayöküll Yanardağı'nın patlaması
- B) Türkiye'de Isparta'daki Gölcük Gölü'nün oluşması
- C) ABD'deki Yellowstone volkanın tekrar aktif hale geçmesi
- D) Japonya'daki Fuji Dağı'nda krater gölünün oluşması
- E) Şili'de deniz altında volkanik gaz çıkışlarının olması

6. Aşağıdaki yer şekli ve kuvvetlerden hangisi gücünü yerin derinliklerinden almaz?

- A) Mağara ve galeriler
- B) Depremler
- C) Kıta oluşumu
- D) Volkanik patlama
- E) Dağ oluşumu

0A260A4C

Yukarıda kıta oluşum şekli gösterilmiştir.

Epirojenezin bu şekilde meydana gelmesinin nedenleri arasında aşağıdakilerde hangisi yer alır?

- A) Büyük kütleli bir dağın oluşması
- B) Geniş buzul alanının erimesi
- C) Tortul tabakaların birikmesi
- D) Akarsuların biriktirme yapması
- E) Gelgitin meydana gelmesi

2. Aşağıda sönmüş bir volkan dağının üzerindeki göl gösterilmiştir.

Bu gölün yer aldığı çukur alan aşağıdaki hangi kavram ile açıklanır?

- A) Krater
- B) Tüf
- C) Volkan bombası
- D) Baca
- E) Batolit

3. Aşağıdaki yer şekillerinden hangisinin oluşumunda iç kuvvetlerin etkili olduğu söylenemez?

- A) İsviçre'deki Alp Dağları'nın
- B) Japonya'daki maar çukurunun
- C) Türkiye'deki Ağrı Dağı'nın
- D) ABD'deki Yellowstone gayzerinin
- E) Rusya'daki buzul alanlarının

4 ve 5. Soruları verilen parçaya göre cevaplayınız.

Deprem, yer sarsıntısı veya zelzele, yer kabuğunda beklenmedik bir anda ortaya çıkan enerji sonucunda meydana gelen sismik dalgalanmalar ve bu dalgaların yeryüzünü sarsması olayıdır. Sismik aktivite ile kastedilen meydana geldiği alandaki depremin frekansı, türü ve büyüklüğüdür. Depremler sismograf ile ölçülür. Bu olayları inceleyen bilim dalına da sismoloji denir. Depremin şiddeti magnitüd ölçeği ya da Richter ölçeği ile belirlenir. Bu ölçeğe göre 3 şiddeti ve altında olan şiddetteki depremler genelde hissedilmezken 7 ve üstü şiddetteki depremler yıkıcı olabilir. Sarsıntının şiddeti Mercalli şiddet ölçeği ile ölçülür. Depremin meydana geldiği noktanın derinliği de yıkım kuvvetinde etkilidir ve yer yüzüne yakın noktada gerçekleşen depremler daha çok hasar vermektedir.

Dünya yüzeyinde gerçekleşen depremler kendilerini bazen sallantı bazen de yer değiştirme şeklinde göstermektedir. Bazen yeryüzüne yakın bir noktada güçlü bir deprem gerçekleştiğinde gelgite sebep olabilir. Bu sarsıntılar ayrıca toprak kayması ve volkanik aktiviteleri de tetikleyebilir.

4. Depremlerle ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Depremlerin beklenmedik şekilde ortaya çıktığında
- B) Deprem ölçeği olarak magnitüdün kullanılmasında
- C) Depremlerin sismograf ile ölçülmesinde
- D) Depremlerin oluşmasında volkanik aktivitelerin de etkili olduğunda
- E) Depremlerin gelgite neden olduğunda

5. Parçaya göre depremin şiddetli olmasında aşağıdakilerden hangisi daha fazla etkilidir?

- A) Depremin süresinin kısa olması
- B) Depremin yer yüzüne yakın olması
- C) Depremlerin magnitüd ölçeğine göre 6 büyüklüğünde olması
- D) Fayların doğrultu atılımlı şeklinde olması
- E) Depremin okyanus tabanında meydana gelmesi

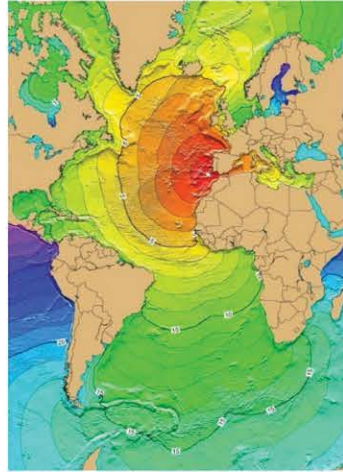
TEST 5

1. Belirli bir bölgede meydana gelen depremler dizisine deprem fırtınası adı verilir. Artçı sarsıntılardan farkı tek bir depreme bağlı olmayışlarıdır. Esas depremden sonra ondan daha yüksek şiddette artçılar meydana gelmezken deprem fırtınalarında bu mümkündür.

Buna göre, aşağıdaki ülkelerden hangisinde deprem fırtınalarının görülmesi beklenemez?

- A) Şili   B) Çin   C) Endonezya
D) Avustralya   E) Yeni Zelanda

2. Yanda Lizbon depreminin ardından oluşan tsunaminin ilerlemesinin modellenmesi gösterilmiştir. **Buna göre, aşağıdaki ülkelerin hangisinde tsunaminin etkisinin görülmesi söylenemez?**

- A) Arjantin   B) Brezilya   C) Ukrayna
D) ABD   E) Fransa

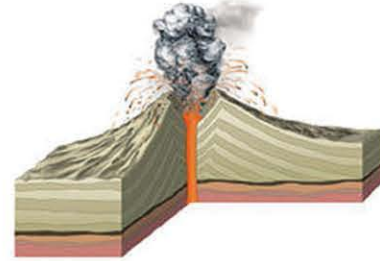
3. Aşağıdaki özelliklerden hangisinin ülkemizde 1. Jeolojik Zamanda oluşan arazilerin varlığına kanıttır?

- A) Kaplıcaların yaygın olması
B) Doğu Anadolu'ya doğru yükseltinin artması
C) Taş kömürü yataklarının bulunması
D) Demir cevheri bakımından zengin olması
E) Akarsuların aşındırma güçlerinin fazla olması

4. Aşağıdakilerden hangisi diğer dördünün nedenidir?

- A) Çukurova'nın her yıl çökmesi
B) İskandinav Yarımadası'nın yükselmeye devam etmesi
C) Epirojenik hareketlerin günümüzde de devam etmesi
D) Anadolu Yarımadası'nda balık fosillerinin bulunması
E) Hollanda'da deniz seviyesinin yükselmesi

5. İtalya'daki Stromboli Volkanı Yanardağı'ndan ismini alır. Gazların çıkışını engelleyecek şekilde yoğun lav akıntıları oluşturur. Stromboli'den farklı olarak püskürürler. Lavları ağdalı yapıdadır ve bazalttan çok andezit türündedir. Şiddetli patlamalar oluşturur.

Yukarıdaki açıklama ve şekilde yer alan volkan tipi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Strato volkan   B) Kalkan volkan
C) Pele tipi volkan   D) Tabakalı volkan
E) Tüflü volkan

6. Jeosenklinallerde biriken tortul tabakaların yan basınca uğramasıyla;

- I. graben,
II. antiklinal,
III. mantar kaya,
IV. horst

hangi yer şekillerinin oluşması beklenir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve IV   E) I, II ve IV

0A250938

1. Bir bölgede son elli yılda birkaç defa hem deprem hem de volkanik patlama yaşandı ise bu bölgeyle ilgili,

- I. Levha sınırları üzerinde yer alır.
- II. Genç arazilere sahiptir.
- III. Yerleşme sayısı fazladır.
- IV. Taş kömürü yatakları bulunur.

hangileri söylenebilir?

- A) I ve II   B) I ve IV   C) II ve III
D) II ve IV   E) III ve IV

2. Aşağıda iç kuvvetler ve olaylar ile ilgili bazı kavramsal açıklamalar verilmiştir.

- Karalar üzerindeki buzullaşma ve tortullanma neticesinde karaların alçalması olayıdır.
- Yan basınçlar sonucunda kıvrım yapan tortul alanın üstteki kısmı
- Kayalar arasında mantara benzer şekilde lavların soğuması ile oluşan yer şeklidir.
- Özellikle tünel ve mağara gibi yerlerde çökmeyle oluşan yer sarsıntılarıdır.

Yukarıda verilen açıklamalara bakıldığında aşağıdakilerden hangisiyle ilgili bir bilgi verilmemiştir?

- A) Lakolit   B) Antiklinal   C) Deniz ilerlemesi
D) Göçme depremi   E) Volkan konisi

3. Endonezya'da bulunan Toba süper volkanı patladığında, insan nesli tükenme tehlikesiyle karşılaşmıştır. Bilim kitapları yazarı Sam Kean'e göre, MÖ 70 bin yılında Endonezya'nın Sumatra Adası'nda gerçekleşen Toba yanardağı patlamasında, ortaya çıkan ısı 1000 km uzaklıktaki kayaları eritmiştir. Meydana gelen kül, toz ve buhar havaya yayılarak güneş ışınlarının yer yüzüne ulaşmasını 6 yıl boyunca engellemiştir. İnsanlık kıtlıkla mücadele etmeye başlamıştır.

İnternette...

Verilen parçaya bakılarak süper bir volkanizmanın meydana gelmesiyle;

- I. iklim olaylarında,
- II. ekonomik faaliyetlerde,
- III. biyoçeşitlilikte,
- IV. çekirdeğin yapısında

hangilerinde değişmelerin olması beklenmez?

- A) Yalnız II   B) Yalnız IV   C) I ve II
D) II ve III   E) III ve IV

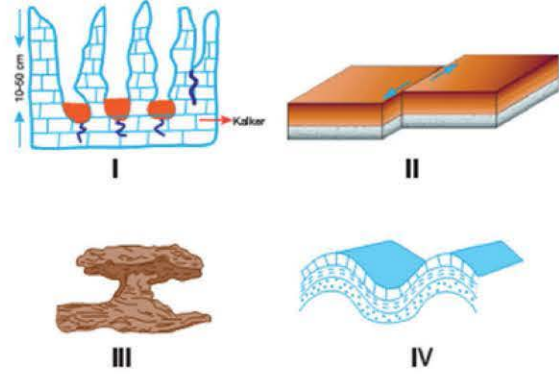
4. Öğretmen tahtaya aşağıdaki tabloyu çizerek öğrencilerine şu soruyu sormuştur. "Tablodaki hangi yer şekillerinin oluşmasında iç kuvvetler etkilidir?"

1. batolit	2. krater	3. fay kırığı
4. delta	5. drumlin	6. gayzer
7. kalkan volkan	8. dayk	9. dolin

Buna göre, öğrencilerin verdiği aşağıdaki cevaplardan hangisi doğrudur?

- A) 1-2-5-6   B) 2-4-6-8   C) 3-5-7-9
D) 1-2-3-6-7-8   E) 2-4-6-7-9

5.

Yukarıda verilen yer şekillerinden hangilerinin oluşmasında iç kuvvetler etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız IV   C) I ve II
D) II ve IV   E) III ve IV

6. Aşağıdaki ülke çiftlerinden hangilerinde iç kuvvetlerden olan volkanizma faaliyetleri daha sıklıkla görülür?

- A) İtalya - Japonya
B) Türkiye - Şili
C) ABD - Rusya
D) Mısır - Kanada
E) Nijerya - Avustralya

DOĞRU YANLIŞ

Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanlarının yanına (D), yanlış olanlarının yanına ise (Y) yazınız.

- 1 İzostatik dengenin bozulması kıta oluşumuna neden olur.
- 2 Orojenezde kırılma sonucu antiklinal ve senklinal oluşur.
- 3 Himalaya dağları volkanizma sonucunda oluşmuştur.
- 4 Volkanik faaliyetler daha çok dağlık alanlarda görülür.
- 5 Hollanda orojenez sonucu alçalan bir ülkedir.

- 6 Andezit, bazalt ve dayk yüzeysel volkanizmaya girer.
- 7 Kara kütlelerindeki buzulların erimesi denizlerin ilerlemesine neden olur.
- 8 Epirojenik ve orojenik hareketlerin günümüzde etkisi kalmamıştır.
- 9 Depremler, tektonik, volkanik ve çökme olmak üzere üçe ayrılır.
- 10 İç merkez yüzeye yakın oldukça depremin verdiği hasar artar.

BOŞLUK DOLDURMA

tabakalı - epirojenez - Atlas - antiklinal - kalkan - graben - tektonik - Pasifik - orojenez - çökme

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere kutu içindeki uygun düşen kelimeleri yazınız.

- 1 Kıta oluşum hareketlerine ..... denir.
- 2 Dağ oluşum hareketlerine ..... denir.
- 3 Ülkemizdeki Ağrı ve Japonya'daki Fuji Dağı .....
..... volkan tipine girer.
- 4 Akıcı lavların yayılıp soğumasıyla geniş alanlı .....
..... volkan tipleri oluşur.
- 5 Yer altında oluşan mağara gibi boşlukların tavanlarının çökmesiyle ..... depremler oluşur.

- 6 Dünya'da en fazla ..... depremler görülür.
- 7 Kıvrımlı dağların üstte kalan kısımlarına .....
..... adı verilir.
- 8 Kırıklı dağların altta kalan kısımlarına .....
..... adı verilir.
- 9 Dünya'da volkanik olaylar daha çok .....
..... Okyanusu çevresinde görülür.
- 10 ..... Okyanusu'nda volkanik faaliyetler sonucu İzlanda adası ortaya çıkmıştır.